

Entrevista a Joan March, el “Mini Rey” de Bruguera

Jordi Riera Pujal

En Joan March (11 d'octubre de 1952) és conegut en el món del còmic per formar part de l'anomenada tercera generació de dibuixants d'editorial Bruguera. Altres noms d'aquesta generació que varen començar a publicar en els anys setanta del segle passat van ser: Jaume Rovira, Ramon Maria Casanyes, els germans Fresno, Esegé (Segundo García) o Rafael Vaquer.

Com ha dibuixant Joan March quasi sempre ha treballat en el còmic humorístic amb historietes curtes d'una o dues pàgines. En el seu estil destaca un dibuix amb força, de traços esquemàtics que marquen un gran dinamisme en les vinyetes. Els seus personatges són clarament exagerats i en algunes de les seves sèries fa un retrat de la joventut d'aquells anys. És característic en les seves historietes la utilització de manera intensiva d'onomatopeies gràfiques que donaven un aire més fresc a les seves pàgines. És un dibuixant recordat amb molta nostàlgia per la generació que llegia tebeos entre els anys setanta i les primeries dels noranta.

Ens hem posat en contacte amb l'autor i vint anys després de deixar de dibuixar còmics, ha accedit a contestar unes qüestions. El seu testimoni de primera mà serveix per conèixer millor la seva obra i el context editorial en el que es publicaven les revistes infantils dels anys setanta, vuitanta i primers dels noranta.

Festa per celebrar el 80 anys de Josep Escobar (1908-1994). Imatge conjunta de redactors i dibuixants de Bruguera. Joan March és el primer de la dreta de la fila de sota.

A on vares començar a publicar els teus primers dibuixos?

Primer de tot va ser *La Revista del Vallés*, una publicació d'àmbit comarcal editada a Granollers. El Joan Illa em va introduir i vaig fer junt amb ell unes quantes coses, il·lustracions de les seves entrevistes sobretot. Això era quan tenia 15 anys. Per aquell

temps vàrem baixar un dia al zoològic amb tota la classe de l'institut, a Barcelona els vaig deixar i me'n vaig anar a conèixer l'Escobar. Quan em va ensenyar els originals de *Carpanta*, el *Zipi i Zape* i tot allò vaig caure de cul. Eren els primers originals que veia, per a mi llavors allò va ser màgic.

Quan vares començar a publicar més professionalment?

A Barcelona el primer lloc on vaig poder publicar va ser a *Gaceta Junior*, editat per Universo Infantil, on publicaven material franco-belga. Em va estranyar molt que em publicuessin perquè el material que editaven era molt bo, no sé, coses que passen. No va durar molt, van tancar el 1970, jo tenia 18 anys.

Igualment vaig passar per la revista *Strong*, una publicació infantil editada entre 1969 y 1971 per Argos Juvenil. No recordo quines pàgines feia, no havien de ser gaire bones, ja que jo era molt jove, tot i així ho publicaven. Totes aquestes revistes tenien vocació de destronar l'editorial Bruguera i evidentment al final no va ser així.

I la teva relació amb editorial Bruguera quan comença?

Mentre anava treballant per aquestes revistes, jo anava passant a tinta les historietes d'Escobar i al mateix temps anava ensenyant coses a la Bruguera. El 1971 em van començar a publicar coses al *Din Dan*, com *Ruperto*, *Calixto y Damián* que encara no eren massa bones i, de fet, jo m'adonava. Així va continuar a *Pulgarcito* amb *Ataúlfo y Gedeón*, *La Família Potosí* igualment són coses que no vull ni tornar a veure, quin horror!

Em van fer fora poc després perquè el director de la redacció, el senyor González no suportava que entrés al seu despatx sense avisar, sona estrany però va ser així. Fins i tot li va prohibir a Escobar que em deixés passar a tinta, per sort l'Escobar no en va fer ni cas. Vaig estar una bona temporada passant a tinta i pintant quadres. El fenomen de Manuel Vázquez feia el mateix que jo, però millor. Obria una mica la porta del despatx de González, tirava la cigarreta dintre i deia "perdón, se me ha caído el cigarrillo" i entrava. Feia coses així sempre. M'encantava.

El senyor González era un paio estrany de collons. Com que Bruguera emmagatzemava tots els originals des del principi, va arribar un moment en què ja no sabien on posar-los. El cas és que se li va demanar que els tornés als dibuixants. Doncs no! L'home se li va ocórrer de cremar-los. Els originals primers de Bruguera ara són cendra.

Josep Escobar que, com tu, té una relació molt especial amb la ciutat de Granollers, és un dels teus referents? Quins altres dibuixants et va influir quan vares començar a dibuixar?

Suposo que el fet de ser de Granollers li devia fer gràcia a l'Escobar. Referents especials no en tinc. M'influenciava tot el que m'agradava, això no és com altres coses on es valora molt les coses noves, l'esperit artístic, ja saps, el còmic que fèiem no era art, era entreteniment.

Què recordes d'aquella època en que vares tenir com a veïns en les pàgines de les revistes de Bruguera a un estol de grans dibuixants com Josep Escobar, Francisco Ibáñez, Alfons Figueras, Manuel Vázquez, Joan Rafart,...?

No érem dibuixants, érem dibuixants i guionistes, són dues coses molt diferents. Els anys 60 hi va haver una gran moguda a França i a Bèlgica, es van inventar una forma de dibuixar molt diferent del que hi havia hagut fins llavors. Hi havia sobretot un paio que es deia André Franquin que va fer una revolució en el dibuix del còmic. Tots els més joves el vàrem copiar d'una manera o un altre, a França i Bèlgica igualment, d'aquí és d'on van treure molt material *Gaceta Junior* i *Strong*.

Ibáñez amb el seu Mortadelo als anys 70 va copiar completament de Franquin (en el dibuix), els que veníem darrere també (en molts casos). Franquin no diré que m'agradava, l'idolatrava, era un monstre innovador. La generació d'Escobar no va fer cap cas d'això, així que pel que fa al dibuix hi va haver un trencament a partir dels anys 60.

Pel que fa als guions es tot un altre historia, Ibáñez va ser també una mena de geni i encara més Manuel Vázquez (*Las hermanas Gilda*, *La familia Cebolleta*, *Anacleto, agente secreto*). A França durant molts anys hi va haver un altre geni guionista que es deia René Goscinny, el guionista d'*Astérix* i *Lucky Luke* entre altres coses. Tot això també va fer que els guions canviessin. De fet jo crec que el guió és el més important en un còmic, potser el 80% de l'efectivitat ve del guió. Com que jo venia sobretot il·luminat per la qüestió gràfica em va costar molt d'entendre això i de fet primer vaig d'aprendre el dibuix i després com ser un bon guionista. Doble aprenentatge. Jo aprenia a fer guions de tot el que em passava pel davant, no vaig fer cap distinció.

Els dimecres se suposava que era el dia que es portava la feina. Si esperaves una estona, veies a tots els dibuixants, després hi havia gent que es trobaven a un bar al costat de la redacció. A mi això em deixava perplex cada setmana. Pensava "hòstia!, si aquesta gent que estem aquí bevent una cervesa som els d'aquells tebeos que tant miraves de petit, i mira ara com són!". Hi havia màgia. O me la feia jo, és igual.

El primer que em va rebre a la redacció quan encara no publicava va ser el Perich, que sí, també havia estat a Bruguera, però va marxar poc després. El cas és que ni el coneixia. Fins anys després no me'n vaig adonar. El Matías Guiu sempre em va ajudar molt i també el Jordi Bayona (una mica boig) i una noia que ja no recordo com es deia i que era una delícia d'amabilitat i educació.

El Mini Rey

Durant un temps deixes de dibuixar i et dediques a la pintura. Quan et vas reenganxar a Bruguera?

Vaig tornar quan em van venir el cuc o les ganes de tornar a fer còmics, vés a saber per què. El senyor González ja no hi era, havia plegat de la direcció l'any 1978, el cas és que llavors tractava amb gent més normal. En aquell temps és quan van sortir *El Mini Rey* i a partir dels anys 80 tota la resta. La millor època. Era jove i boig, el que passa normalment.

Has creat molts personatges de còmic durant la teva vida professional. Pots comentar quina es la teva preferida i el per què?

Si ja ho he dit, l'etapa final a Bruguera, el *Mini Rey i Tranqui i Tronco*. El *Mini Rey* està basat en la meva família, hi surt la meva tia, el meu pare, jo que sé, és una cosa així. Pensa que vaig viure fins als 25 (més o menys) en una casa del segle XV o XVI, això té conseqüències, la qüestió del castell es veu que em va quedar al cap.

Tranqui y Tronco

Tranqui i Tronco eren com érem molts en aquella època, uns pirates. És clar, no podies fer que fumessin porros ni altres coses, però em divertia. Recordes aquella pel·lícula *Gente Pez* (1)? La cosa anava per aquí.

En els anys en què arribes a la maduresa artística com a creador de còmics és quan Bruguera comença a fer aigües per tots costats. Com ho vius?

No vaig arribar mai a la maduresa, primer perquè no volia fer història en el còmic, segon perquè estic molt boig i tercer perquè pel fet que estic molt boig no vaig començar a madurar fins als 45 anys, molt després de deixar el còmic.

Quan Bruguera va fer fallida el 1986 hi va haver una gran escampada. El que recordo és que uns quants vàrem anar a parar a una revista que es deia *Garibolo* (1987) editades per CGE (Compañía General de Ediciones), que va durar 23 números, aquí vaig continuar dibuixant *El Mini Rey*. Durant els anys de la desaparició de Bruguera hi va haver una mena de guerra per veure qui es quedava amb el negoci. Finalment se'l va quedar el grup Zeta d'Antonio Asensio. A partir d'aquí les coses van canviar radicalment. Estàvem acostumats a crear al nostre aire, si la cosa funcionava, es publicava i si no, docs no. A

Zeta era tot el contrari, tot el que es feia era planificat d'antuvi, no hi havia cap possibilitat de ser creatiu. Un fàstic.

Quins treballs t'encarregaven a Ediciones B?

Per Ediciones B vaig anar fent pàgines soltes, planificades. A *Al Ataque* (1993) una revista creada per Alfons Arús aprofitant la fama que havia obtingut el seu programa de televisió del mateix nom a Antena 3 i després al *El Chou* (1994). Tot molt Antonio Asensio, Antena 3, les revistes, tot planificat.

Finalment van pensar (no sé qui) en fer un clònic de *Buscando a Wally* posant en lloc de Wally a Alfonso Guerra. Era l'època de la Expo de Sevilla, de les Olimpíades, i els temes eren aquests. Va ser terrible, em van donar molt poc temps per tot un llebretó amb mils de personatges, cents de gags visuals. El vaig acabar a base de whisky, porros i aspirines pel mal de cap, era el sùmmum de la pressió. Després en vaig fer un altre, el mateix estil però de la Jet Set del moment. Quan ja estava acabat els editors de Wally van dir que si Edicions B continuava publicant aquests llibres deixarien de publicar l'autèntic Wally i es va acabar la història.

A patir d'aquí l'únic que pensava era marxar i deixar-ho. Quan vaig poder ho vaig fer amb molta alegria. Tot i així encara em vaig veure en necessitat de buscar als diaris comarcals per fer tires diàries sense sort, publicaven coses USA com Charlie Brown i no els preocupava gens les tires còmiques que publicaven. Al final només vaig publicar a un periòdic de Vilafranca del Penedès i aquí es va acabar tota l'història. Vaig deixar de treballar en el món de les historietes. Ah, sí!, encara vaig intentar passar a tinta per Disney a través d'un paio d'aquí Granollers del que ara no recordo el nom (2).

El fet de no poder exercir amb un mínim de creativitat la teva feina com a creador d'historietes, com et va afectar?

Gens, mai vaig voler fer res especial amb tot això, a més no crec que hi hagués cap fre a la creativitat, al contrari, només era qüestió de no entrar a alguns temes. Eren còmics per nens, no per gent gran, tot i que al final ho llegia tothom. L'únic que intentava era fer-ho bé, no reivindicar res. Altra cosa eren les revistes com *El Jueves*. I com he dit abans estava molt verd, molt. M'assabentava de poques coses. No tenia una consciència social en el sentit polític, després gràcies a la meua dona he anat entenent coses, ara en sé tantes que m'amarguen la vida, no puc suportar el que passa i com passa. Com més coses entenc pitjor. Potser és millor no saber res, vés a saber.

El Mini Rey

És a mitjans dels anys noranta que deixes el còmic i et dediques plenament al món de l'art. Molts dels teus col·legues quan passen a la pintura solen fer-ho en un estil realista no del tot reeixit. Tu en canvi vares optar per un estil plenament vigorós i contemporani que podria lligar perfectament amb el que fan artistes de la teva generació d'altres països. Què ens en pots dir d'aquesta segona vida professional?

És que mai he deixat de pintar, de fet vaig començar a pintar abans de fer còmics, a 8 anys o així. El que passa és que si publiqués una cosa i ho veu tothom i si pintes i no ets un artista de molt, molt èxit no et coneix ningú, de fet ni així et coneix ningú. De totes maneres sempre he intentat fer les coses el millor que he pogut. Que el que faci sigui contemporani no té cap secret, és que jo visc ara, no fa 200 anys enrere, no puc fer altra cosa, tot i que igualment, en el fons, sempre és el mateix. En un catàleg meu vaig posar que sóc un pintor clàssic i és veritat, ho vaig posar seriosament, el fons sempre és el mateix.

Per altra banda l'art ja no és tan senzill com un còmic i sí que hi entren aspectes més ideològics i molt complexos, per cert.

T'interessa el còmic que es fa actualment? Segueixes el treball d'alguns autors que publiquen avui en dia?

No, no segueixo res, llegeixo *El Jueves* i els diaris per estar connectat a la realitat perquè sinó no sabia res del que passa al carrer, no tinc relacions socials, sóc esquizoide i la gent m'espanta un horror, només em sento còmode amb molt poques persones, molt poques, de molta confiança. Això també em provoca un cansament molt gran, quan abans deia que tenia ganes de plegar de fer còmics també era per això, no podia més. Al principi no, als 20 anys podia estar tot el dia fent coses sense cansar-me, tenia una capacitat de treball quasi obscena, però al final ja no podia, no vol dir que no m'agradés el còmic, m'explico no? No vull que la gent pensi que no m'agradava, simplement estava posant-me malalt.

Vols afegir alguna cosa més?

Sí, podria continuar mesos escrivint però deixa-m'ho aquí. I una última cosa per a tu: ets un caníbal! Et vaig dir que estava molt cansat i de mica en mica m'has anat traient tota una entrevista! Me la guardaré per si me'n demanen un altre, així ja la tindrè feta!

Dono les gràcies a en Joan per la seva paciència i per l'epítet que em dedica, un mot que m'ho prenc com un homenatge als ninots entranyables que sortien en el món bruguera i sobretot els que sortien a les historietes de *TBO*.

La meva amistat amb ell, o alguna cosa semblant, ve de lluny. Havíem compartit espai en mostres de pintura als anys noranta. Vaig estar en la inauguració de la seva darrera exposició de pintura, ell per les raons que ha exposat a l'entrevista no hi era. Segurament tampoc feia falta, la seva forta personalitat pictòrica hi era ben present i regalimava per totes les parets de la sala. Compartim, per separat, unes capelletes dedicades a l'adoració de uns genis en el camp de la creació artística, [André Franquin](#) en el camp dels còmics i [Sigmar Polke](#) en el camp de la pintura contemporània

Joan March ha donat mostres de talent a l'hora de crear còmics. Ho ha fet també escrivint els textos i seleccionant les obres en el seu llibre dedicat a Josep Franco. En aquest assaig va exhibir un anàlisi profund i revelador sobre la vida d'un pintor i de retruc de tota una generació d'artistes (3). Les seves pintures plenament vigoroses i generalment de gran format, s'han pogut veure en diverses exposicions i les podeu degustar en la seva [web](#).

Principals series en les que ha treballat.

"Don Meñique" (*Gaceta Junior*) (1971).

"Ruperto" (*Din Dan*) (1971).

"Ataúlfo y Gedeón" (*Pulgarcito*) (1971).

"Calixto y Damián" (*Din Dan*) (1971).

"La Familia Potosí" (*Pulgarcito*) (1971).

"El Mini Rey" (*Mortadelo, Super Mortadelo*) (197-)

"Ambrosio Carabino" (*Super Pulgarcito, 2ª época*) (197-),

"Tranqui y Tronco" (*Mortadelo*) (198-).

"Maxtron" (*Pulgarcito, sello B*) (1987).

"Todos estamos locos" (*Superlópez, sello B*) (1987).

"Los Peláez" (*Zipi y Zape Extra*) (1994).

"Todos estamos locos" (B: Olé!, núm.359) (1989).

"El Diccionario Apócrifo".

"El Mini Rey" ("*Garibolo*") (198-)

"¿Donde esta el Guerra?" Un llibre publicat el 1992 per Zeta (Ediciones B).

Entrevista realitzada via mail entre abril i maig de 2014. Imatges cedides per Joan March.

- (1) *Gente Pez*, pel·lícula de l'any 2001 dirigida per Jorge Iglesias on es reflexa la vida de uns joves que comparteixen pis.
- (2) Possiblement en Joan parla del dibuixant granollerí Xavier Vives que ha estat un munt d'anys treballant per Disney.
- (3) [Josep Franco. Pintures](#). Fotografies i textos de Joan March, Granollers, 2003.

